

Łyżka HEFRA, MET-60 z Linii "KSIĘSTWO WARSZAWSKIE"

Kolekcja: Sztuće stare i nowsze

Muzeum: cezarmuzeum

Właściciel: cezarmuzeum

Datowanie: 1965

Miejsce pochodzenia: Polska

Stan eksponatu: Bardzo dobry

Opis: HENNEBERG + FRAGET = HEFRA.

HISTORIA

Na początku XIX wieku Warszawa jest dużym ośrodkiem produkcyjnym w Królestwie Polskim. Z inicjatywy księcia Ksawerego Druckiego – Lubeckiego, który pełnił funkcję ministra przychodów i skarbu wprowadzono zmiany w zakresie wielorakich przywilejów i ulg dla obcokrajowców, w celu dalszego ożywienia gospodarczego. Powstaje Bank Polski, którego zadaniem jest wspieranie rozwoju i kredytowanie inwestycji i handlu w Królestwie Polskim. W latach 20 XIX stulecia do Królestwa Polskiego przybywają przedstawiciele branży złotniczej i brązowniczej. Jest wśród nich dwóch braci, Francuzów – Alfons i Józef Fraget. W 1824 roku otwierają w Warszawie przy ulicy Jasnej mały zakład. Już dwa lata później przenoszą produkcję na ulicę Królewską, do oficyny pałacu Łubieńskich. Prezentują „wyroby z miedzi i srebrem platerowane” na wystawach publicznych, za które w 1830 roku otrzymują srebrny medal za „przedmioty celujące dobrym gustem i wykończeniem”. W 1848 roku firmę przejmuje Józef Fraget, który kupuje posesję przy ulicy Elektoralnej 753 gdzie stawia nowe zabudowania fabryki i unowocześnia produkcję. Rok później przy ulicy Krakowskie Przedmieście 473 otwiera drugi salon z wyrobami a w 1852 roku przy ulicy Miodowej 491 otwiera skład komisowy. Józef Fraget, który poznał najnowocześniejsze technologie i maszyny stosowane w przemyśle platerniczym sprowadził je do swojej fabryki i dzięki temu pod koniec lat 40 XIX wieku powstała „nowoczesna maszynowa fabryka sztućców na wzór najdoskonalszej i najnowszej działającej w Paryżu”. W 1857 roku sprowadził z Austrii nową i jedyną tego typu maszynę w Królestwie Polskim, która wyrabiała dziennie 150 tuzinów sztućców z tzw. nowego srebra. Prasa ówczesna pisała, że wyroby „odznaczały się przed wszystkimi innymi dokładnym powleczeniem, trwałością, czystością roboty i pięknymi kształtami”. Po śmierci Józefa Frageta w 1867 roku fabrykę przejmuje jego syn Julian, który do końca XIX wieku zarządzał firmą utrzymując bezsprzeczną dominację fabryki platerniczej Fragetów nad pozostałymi zakładami tej branży na ziemiach Królestwa Kongresowego, a także w Rosji. Ogromną zasługą Juliana Frageta była stała troska o zatrudnianie specjalistów i robotników polskich. Między rokiem 1883 a 1885, na skutek pożaru w fabryce, tempo wzrostu produkcji załamało się. Aby temu przeciwdziałać, Fraget wzmocnił potencjał zakładu, włączając do swojej firmy rozwijającą się wytwórnię Rzodkiewicz, Zaborowski i Surzycki. W roku 1897 dla dalszego

ożywienia przedsiębiorstwa zostało zatwierdzone Towarzystwo Akcyjne Wyrobów Platerowanych pod firmą „Józef Fraget”. Po śmierci Juliana Frageta w 1906 roku zarządza firmą jego córka Maria, żona ks. Czesława Świętopełk-Mirskiego, a później jej syn Józef Świętopełk-Mirski. Okres I wojny światowej nadszarpnął kondycję zakładów, która skutkowałą ograniczeniem produkowanego asortymentu i utratą rynków zbytu. Sytuacja ulega poprawie w 1926 roku kiedy na rynek wprowadzono nowy produkt tzw. bielnik. Był to stop o białym odcieniu, o dużej zawartości niklu, który nie wchodził w reakcje z kwasami organicznymi. Fabryka Józefa Fregata działa do końca II wojny światowej. Zniszczona, rozgrabiona, reaktywowana po wojnie przez garstkę byłych robotników zostaje upaństwowiona. 1 stycznia 1965 roku połączona z dawnymi zakładami Henneberga przyjmuje nazwę HEFRA.

Juliusz, Józef Henneberg wraz z Michałem Czajkowskim otwierają w 1856 roku zakład przy ulicy Ceglanej. Wcześniej pierwszy pracował w zakładach Józefa Frageta jako mistrz tokarski działu platerniczego, drugi był majstrem brązowniczym. Początkowo zakład zatrudnia 5 robotników, później ta liczba wzrasta do 26 robotników. W 1862 roku warsztaty przenoszone są do większych pomieszczeń na ul. Wolską. W roku 1863 do spółki przystąpił brat Juliusza – Wilhelm, i firma zmieniła nazwę na „Bracia Henneberg i Czajkowski”. Firma się rozwija, wytwarza wyroby platerowane: sztucce, przedmioty galanteryjne i artystyczne. W 1872 roku po odejściu Michała Czajkowskiego firma przyjmuje ostateczną nazwę „Bracia Henneberg”. Na początku XX wieku, w 1904 roku firma zatrudnia 321 osób. Niestety śmierć Juliusza Henneberga, zmniejszenie eksportu na wschód spowodowany sytuacją polityczną w tym regionie, wpłynął na ograniczenie produkcji, co z kolei zachwiało równowagą firmy. Fabryka ponownie wychodzi na prostą po 1907 roku kiedy do spółki przystąpił inżynier Józef Starsburger oraz dwie siostry Juliana Henneberga – Józefa Marendowska i Emilia Mullerowa, które wniosły pokaźny kapitał. Unowocześniono park maszynowy, rozszerzono produkowany asortyment, wprowadzając nakrycia stołowe ze stopu niklowego, zwane alpakowymi, otwarto sklepy w Kijowie, Moskwie, Odessie i Teheranie. Podobnie jak w przypadku fabryki Józefa Frageta działania wojenne w latach 1915 – 1918 zakłócają rozwój firmy. W 1926 roku dzięki radykalnej zmianie wzornictwa „Bracia Henneberg” znów produkują sztucce alpakowe, platerowane na białym metalu oraz galanterię platerowaną. Kolejny kryzys gospodarczy w 1929 roku, wymusił na zakładzie wprowadzenie nowego rodzaju nakryć stołowych – sztucce ze stali nierdzewnej. Nakrycia były sprzedawane pod zastrzeżoną nazwą „Nikora” i cieszyły się dużym powodzeniem ze względu na jakość i precyzję wykonania. Fabryka „Braci Henneberg” działa do końca II wojny światowej. Zostaje zniszczona w 90%. 1 stycznia 1965 roku zostaje połączona z fabryką Józefa Frageta i przyjmuje nazwę HEFRA.

Dalsza część pod
hefra.pl/blog/historia/